

Az európai s benne a magyar vegyipar élenjáró az innovatív termékek bevezetésében és gyártásában

Beszélgetés Szabó Csabával, a MAVESZ igazgatójával

A Magyar Vegyipari Szövetség 2021. április 29-i közgyűlésén Szabó Csabát egyhangúan megválasztották a Szövetség igazgatójának a következő négy évre. Az új igazgatóval beszélgettünk a Szövetség előtt álló legfontosabb feladatokról, terveikről, munkájuk láthatóbbá tételének igényéről és lehetőségeiről, az új vezetés fejében felmerülő gondolatokról.

A MAVESZ alapszabálya részletesen és közérthetően, több pontban felsorolja a szervezet célkitűzéseit és feladatait. Igazgató úr ki tudna emelni ezek közül három olyat, amit ma a legfontosabbnak ítél?

A Szövetség elsődleges célja a tagvállalatok szakmai érdekeinek képviselete mind a hazai, mind a nemzetközi szinten. Napjaink gyorsan változó világában különösen fontos, hogy az átalakuló hazai és nemzetközi (EU) jogszabályi környezetben segítsük tagvállalataink eligazodását. Ha szakmai álláspontjainkat világosan, megalapozottan kifejtjük a jogalkotóknak, befolyásolni tudjuk ezeknek a jogszabályoknak a végleges szövegét. Szorosan együttműködve tagvállalatainkkal, nemzetközi szervezeteinkkel és a jogalkotókkal minden erőnket a hazai vegyipar versenyképességének megtartására, a fenntartható fejlődés támogatására összpontosítjuk.

Az EU fejlesztési irányainak, klímapolitikai célkitűzéseinek ismeretében a kormányzat kijelölte azt a 17 ágazatot, melyet az elkövetkező évtizedben stratégiai iparágként kíván kezelni. Ennek a 17 ágazatnak egyike a vegyipar, néhány szakmailag vegyiparinak tekinthető, kapcsolódó ágazattal együtt, mint amilyen a gyógyszer- és a műanyagipar. A döntés eredményeként részt veszünk a kormányzat munkájában, és kidolgoztuk a vegyipar stratégiáját 2030-ig. Nagy örömeinkre szolgált, hogy tagvállalataink maximálisan támogatták a munkánkat, és saját elképzeléseik megosztásával magas színvonalú tanulmányt tudtunk letenni a kormányzat asztalára.

Remélhetőleg ennek a közérdeklődésre számot tartó részleteivel olvasóink is megismerkedhetnek.

A vegyipar és általában az ipar számára komoly kihívást jelent a szakmai utánpótlás biztosítása, a megfelelő számú és képzettségű szakember. A MAVESZ-ben évről évre nagyobb hangsúlyt fektetünk erre a területre. Tagvállalatainkkal, az oktatás különböző

szintjeivel (egyetemek, középiskolák) és a társszervezetekkel együttműködve próbáljuk segíteni a vegyipar népszerűsítését, megismertetését és vonzóbbá tételét a fiatalabb korosztályok számára. A vegyipar jövőjének a kulcsa a ma és a holnap oktatásában van, ha ezt most nem jól szervezzük, azzal az egész ipar és az ország versenyképességét kockáztatjuk.

Mint újonnan megválasztott igazgató, kérjük, mutatkozzon be röviden olvasóinknak. Honnan jött, mi a „polgári” foglalkozása, mivel töltötte idejét, mielőtt a Szövetség ügyeit igazgatta?

Vegyésszérműnök és közgazdász diplomákkal rendelkezem, melyeket a Budapesti Műszaki Egyetem Vegyész-műnöki Karán és a Budapesti Corvinus Egyetemen szereztem. 1988-ban kezdődött szakmai pályafutásom során mindig kapcsolódtak a feladataim a műszaki, termelési, technológiai területre.

Pályám kezdetén 9 évig a cukoriparban dolgoztam. Később több mint 16 évet töltöttem az EVM Zrt. (Egyesült Vegyiművek) kötelékében, ahol a termékfejlesztés, majd a termelés vezetése után cégvezetőként is tevékenykedtem. Néhány rövidebb, kozmetikai és háztartás-vegyipari cégeknél eltöltött időszak után, a MAVESZ-hez való csatlakozásomat megelőző közel 4 évben egy zöldmezős beruházást vezettem, ahol egy vegyialapanyag-gyár építésének levezénylését bízta rám a tulajdonos az első kapavágástól a termelés beindításáig.

A MAVESZ-szel való szakmai kapcsolatomban több mint 20 évre, még az EVM-nél töltött időszakra nyúlik vissza. Nem volt ismeretlen számomra a szakmai érdekképviseleti munka sem, mivel

az EVM-et képviselve 10 éven keresztül voltam tagja (egy ideig elnöke és alelnöke) a Kozmetikai és Háztartás-vegyipari Szövetség (KOZMOS) elnökségének.

A MAVESZ igazgatói pozícióját elődöm, Budai Iván igazgató úr nyugdíjba vonulása után, pályázat útján nyertem el 2021 tavaszán.

Korunkban a vegyipar (mint az ipar többi ágazata is) jelentős átalakulás, szerkezetváltás előtt/alatt áll. Vannak ágazatok, régi, hagyományos, klasszikus ágazatok, amelyek kihalóban vannak, újak, interdiszciplináris kutatási területek iparosodnak. Mennyire tud a magyar vegyipar lépést tartani ezekkel a világban lejátszódó változásokkal?

Túlzás nélkül állíthatjuk, hogy a vegyipar (de az ipar általában is) története egyik legnagyobb kihívása előtt áll. Az emberi társadalom mára olyan szintre jutott és olyan fejlődési pályán van, ami jól láthatóan nem fenntartható többé. Korunk legnagyobb feladata, hogy olyan pályára állítsuk a társadalmat, az ipart, a szolgáltatásokat, ami hosszú távon is biztosítja a fennmaradásunkat, a fejlődésünket. Ellenkező esetben súlyos környezeti, társadalmi és gazdasági következményekkel kell számolnunk. Nem vághatjuk magunk alatt a fát tovább, sem a szó képletes, sem a valódi értelemben.

Ezeknek a változásoknak talán legfontosabb szereplője a vegyipar. Ha belegondolunk, hogy életünk mely területein van jelen a kémia és a vegyipar, akkor a válasz egyszerű: mindenhol. A vegyipar ott van napi használati cikkeinkben, informatikai eszközeinkben, ruháinkban, járművekben, tisztítószereinkben, szépségápolási termékeinkben, élelmiszereinkben. Nincs olyan termék, amelyben vagy amelynek előállításánál során ne használnánk a vegyipar által előállított anyagokat.

Ahhoz, hogy a vegyipar megfeleljen korunk kihívásainak, folyamatosan fejlődnie kell, mint ahogy tette azt az elmúlt egy-két évszázadban. Meg kell felelnie a fogyasztók és a fenntarthatósági célkitűzések által támasztott követelményeknek egyaránt. Úgy látom, hogy erre mind a vegyipar általában, mind a magyar vegyipar képes. A magyar vegyipar cégei mélyen beágyazottak az európai szállítási láncokba, rugalmasak, fejlődőképesek. Természetesen vannak olyan területek, ahol szükség van külső támogatásra – gondoljunk csak a jellemzően drágább „zöld” termékek piacára –, de a vegyipar készen áll a változásra.

A változás eredményességét, hatékonyságát a stabil, szakmailag megalapozott szabályozási környezet és a magas szakmai színvonalat képviselő szakembergárda garantálhatja. Ebben még van bőven tennivalónk, nem véletlen, hogy a MAVESZ erre a két területre helyezte tevékenységének a súlypontját az elmúlt években és ezekre a területekre fog koncentrálni a jövőben is.

Milyen szerepet játszik a hazai vegyipar a nemzeti össztermék (GDP) alakításában? Melyek a prioritások akár a vegyipar egyes ágazataiban?

A vegyipar a feldolgozóipar és egyben a magyar ipari termelés jelentős szereplője, húzóágazata. A teljes vegyipari forgalom 5 Mrd euró felett van és a hazai feldolgozóipar mintegy 6%-át adja. Ezzel az EU-tagállamok rangsorában a 13. helyet foglaljuk el a vegyipar tekintetében. A magyar vegyipar kibocsátásának mintegy 2/3-a exportra kerül, jellemzően a közép-európai régió piacaira.

A vegyipar kibocsátása az elmúlt évtizedekben töretlenül növekedett, az utolsó 10 évben mintegy 40%-kal nőtt a vegyipar termelési értéke. Ez a lendület kissé megtört ugyan a Covid-jár-

ványhelyzet miatt, de a növekedés, ha lassabb ütemben is, megmaradt.

A vegyipar több mint 16 000 főt foglalkoztat, amivel fontos szereplőnek számít a munkaerőpiacon. A vegyiparra jellemző, hogy mind a kibocsátása, mind a foglalkoztatottak száma folyamatosan növekszik. A vegyiparban elérhető jövedelmek magasabbak a nemzetgazdasági átlagnál, de a feldolgozóiparon belül is a magasabb kategóriába esnek. Összességében kijelenthetjük, hogy Magyarországon a vegyipar stabil, hosszú távú, jó színvonalú megélhetést biztosító iparág mind a tulajdonosoknak, mind a munkavállalóknak.

Jelenleg a Covid-járvány utáni regeneráció mellett az EU Green Deal klímapolitikai javaslatcsomaghoz és az ezzel szorosan összefüggő Fit for 55 csomaghoz való alkalmazkodás és a megfeleléshez szükséges innovációs tevékenység van az ipar fókuszában. Az elkövetkező éveket, évtizedeket a fenntartható fejlődési stratégiák és az ezekkel kapcsolatos átalakulások fogják meghatározni.

Hogyan érinti a hazai vegyipart a globalizáció? Hol a helyünk az európai vegyiparban? Hol tart most az európai vegyipar a világ vegyiparában?

Amint korábban említettem, a magyar vegyipar mélyen beágyazott elsősorban az EU vegyiparába és piacába, de tágabb földrajzi értelemben is fontos szerepet játszik. Több világcég létesített vagy fog létesíteni regionális (gyakran európai szintű) gyártókapacitást Magyarországon, melyek kulcsszerepet töltenek be a vegyipar technológiai fejlődésében. Ezeketől a cégektől sokat tanulhatnak a magyar kkv-k, főként ha beszállítóikká válnak. A jó gyakorlatok megfigyelése és megtanulása azonban üzleti kapcsolat nélkül is hasznos a magyar vegyipari vállalkozásoknak.

Az európai vegyipar hasonlóan növekedő pályán van, mint a magyar vegyipar, az elmúlt tíz évben közel 60%-kal növekedett. Ez a növekedési ütem azonban elmaradt a vegyipar világpiaci bővülésétől, melynek egyértelmű nyertese Kína volt. Kína ma a vegyipar összes kibocsátásának mintegy 40%-át adja. A Covid-járvány azonban rámutatott a hosszú beszállítói láncok gyenge pontjaira, a távol-keleti (elsősorban kínai) importtól való függés kockázataira. Az európai vállalatok ezért dolgoznak azon, hogy alapanyag-ellátásukat rugalmasabbá, kevésbé sérülékennyé tegyék.

Elmondható az is, hogy az európai vegyipar élenjáró az innovatív termékek bevezetésében és gyártásában. Ezért az európai gyártók továbbra is megkerülhetetlen résztvevői a világ vegyiparának. Sok múlik majd azon, hogy a klímapolitikai célok teljesítése felé vezető úton hogyan lehet megtartani együttesen ezt az innovatív gondolkodásmódot, a fenntartható üzleti modellt és a versenyképességet.

A vegyipart a közgondolkodás a környezetszennyezés egyik fő forrásaként azonosítja, ezért nem túl jó a társadalmi megítélése. Sok esetben a közvélemény nem is ismeri a vegyipar megelőző, környezetkímélő vagy a hulladékfeldolgozásra, hasznosításra vonatkozó erőfeszítéseit. Milyen lehetőségeink vannak arra, hogy megváltoztassuk ezt az állapotot, megismertessük a társadalmat a reális helyzettel és mozgósítsunk a közös cselekvésre?

Egyet kell értenem ezzel a megállapítással, bár a sajtó által befolyásolt közgondolkodás nem mindig – a vegyipar esetében sem – áll az objektív megítélés alapján. Sajnos a múltban történtek (és elvéve még napjainkban is történnek) olyan balesetek, melyek ára emberéletekben, súlyos környezeti károkból mérhető.

Azonban a vegyipar rendkívül felelősen gondolkodik és csele-

szik ezen a téren. Hatalmas erőfeszítéseket teszünk a biztonságos munkakörnyezet, az egészségre a lehető legkevésbé ártalmas vagy ártalmatlan termékek, anyagok biztosításáért világszerte. Számos önkéntes vállalat és program is működik a vegyipar kezdeményezésére (pl. a Responsible Care™ program), amelyek alkalmazásával látványos eredményeket ért el az ipar a környezetvédelem, a munka-, a tűz- és az egészségvédelem területén.

De hogy számokkal is alátámasszam ezt az állítást: miközben az EU-27-ek vegyiparának termelése az 1990 és 2020 közötti időszakban közel megduplázódott, az üvegházhatású gázok kibocsátása 270 millió t/év CO₂-egyenértékről 128 millió t/évre, vagyis 52,5%-kal csökkent. Nem sokkal maradt el a magyar vegyipar teljesítménye sem ettől, az 1996-os 4,1 millió t/év CO₂-egyenértékről 2,9 millió t/évre csökkent a kibocsátás, miközben ugyanebben az időszakban az iparág termelése több mint 40%-kal nőtt.

A munkabalesetek (főleg a súlyos esetek) száma is drasztikusan csökkent ebben az időszakban mind Európában, mind Magyarországon. Jellemző Magyarországra, hogy a vegyiparban elvétve vannak súlyos balesetek, azok is inkább beruházásokban közreműködő (építőipari) alvállalkozóknál fordulnak elő. Köszönhető ez a vállalatok felelős gondolkodásának és a folyamatos fejlődést célzó tevékenységüknek.

A MAVESZ feladata, hogy bemutassa ezeket az eredményeket, segítsen eloszlatni a múltból fakadó rossz megítélést. Különösen fontos annak a korábban említett üzenetnek a továbbítása, hogy mai világunk, életünk nem létezik kémia nélkül. Természetesen minden erőnkkel törekednünk kell – és az ipar törekszik is – a lehető legkisebb környezeti lábnyom elérésére. Fontos, hogy ezeket a sikeres lépéseket, programokat minél szélesebb közönséggel megismertessük és nyitott kommunikációt folytassunk az érdekelt felekkel.

Mindennek azonban egyensúlyban kell maradnia a fogyasztói, társadalmi elvárásokkal. Gondoljunk csak bele, mi történne akkor, ha egyik napról a másikra megtiltanák a hatóságok egy olyan vegyi anyag gyártását, ami nélkül nem lehetne, mondjuk, mobiltelefont gyártani.

A mi feladatunk, hogy részt vegyünk azokban az egyeztetésekben, ahol a jövőt megalapozó döntések, jogszabályok születnek. Ezzel tudjuk a legtöbbet tenni a természeti, társadalmi környezetünk megóvásáért, az iparág sikeres átalakításáért és a munkahelyek megőrzéséért.

Az oktatás, minden generációé, de különösen a még „ártatlan” fiataloké meghatározó jelentőségű lehet ebben a cselekvési sorban. Lát szerepet a Szövetség számára ezen a területen?

Ez a pont egyrészt a legérzékenyebb és meggyőződésem szerint az egyik legfontosabb pontja a tevékenységünknek. Úgy gondolom, hogy minden az oktatásban, az új generáció szemléletének kialakításában kezdődik és ott gyökerezik. A fenntartható fejlődés, a környezeti lábnyom csökkentésének az első lépése az, amikor a néhány éves kisgyerek rosszállóan rászól a szülőre, hogy ne dobja el, hanem használja újra a csomagolóanyagot, szelektíven gyűjtse a hulladékot. Teszi ezt azért, mert az óvó néni elmagyarázta neki, hogy mi történik a környezetünkkel, ha nem így cselekszünk. Ez csak egy kiragadott példa, de jól mutatja, hogy az oktatásban a szemléletformálást nem lehet elég korán kezdeni, és a siker érdekében ennek a gondolkodásmódnak az oktatás és életünk minden szintjét át kell hatnia.

A MAVESZ ezért évek óta egyre bővülő programot működtet annak érdekében, hogy ezek a célok megvalósuljanak:

- díjazzuk egyetemünk legkiválóbb végzős vegyészmérnök-hallgatóit,
- konferenciákat szervezünk a vegyipar eredményeinek megismertetésére,
- kapcsolatokat építünk ki az oktatás szereplőivel annak minden szintjén,
- megjelenést biztosítunk tagvállalatainknak a saját jó gyakorlatuk bemutatására,
- élő kapcsolatot igyekszünk kialakítani minden olyan szervezettel, amely a kémia (tágabb értelemben a természettudományos) oktatás fejlesztésében tevékenykedik.

Tevékenységünk egyre bővül ezen a területen, és örömmel működünk együtt mindenkivel, aki tenni akar a jövő nemzedékének oktatása, szemléletformálása terén.

Jó példa erre a március 3-ra meghirdetett Vegyipari Szakmai Utánpótlás Konferencia, melyre az oktatásban érintettek teljes vertikumát várják. Együttgondolkodásra hívják az oktatás minden szintjének résztvevőit mellett az alapítványok, egyesületek, társszövetségek, iparkamarák képviselőit, mindenkit, aki érdekelt a jövő kémikus generáció tudásának a kornak megfelelő folyamatos fejlesztésében.

Befejezésül érintsünk könnyebb területet. A mindennapi munka mellett/után mi jelent kikapcsolódást Igazgató úr számára? Érdeklődhetünk a magánélet, a család felől?

Nős vagyok, két felnőtt gyermekem már önállóan éli életét. A család nagyon fontos szerepet tölt be az életemben, biztos hátteret adott mindig is a karrierem során. Ezért aztán a mindnapokban igyekszünk a lehető legtöbb időt tartalmasan eltölteni együtt.

Sportolói múltam miatt továbbra is figyelemmel kísérem a sportvilág eseményeit, bár őszintén szólva aktívabbnak kellene lennem a mindennapi mozgás terén. Kirándulások, városlátogatások, egy jó könyv, koncert, színházi előadás, zenehallgatás és egy kis kertészkedés teszi kellemesebbé a szabadidőmet.

Köszönjük ezt a bemutatkozó beszélgetést, és reméljük, hogy a jövőben a Magyar Vegyipari Szövetség és Egyesületünk kapcsolatának szorosabbá válásáról szóló, valamint az ipar életébe mélyebb betekintést nyújtó cikkekkkel is találkozhatnak lapunk hasábjain. Mindezt azért szorgalmazzuk, hogy a vegyész társadalom, a természettudománnyal foglalkozó egyetemi hallgatók, kémiatanárok mélyebben meg tudjanak ismerkedni a vegyipar aktuális eredményeivel, ami – úgy gondoljuk – közös érdekünk.

Kiss Tamás és Banai Endre